22. www.gki.uz – O‘zbekiston Respublikasi Davlat raqobat qo‘mitasi rasmiy sayti.
23. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasining hukumat portali.
24. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
25. www.stat.uz – O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi rasmiy sayti.
26. www.fermers.uz – Информационный фермерский портал Узбекистана.
27. O‘zbekiston hududlarining yillik statistik to‘plami. O‘zR Davlat statistika qo‘mitasi. Toshkent, 2021. – 269 b.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG‘ONA POLITEXNIKA INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»
Farg‘ona politexnika instituti
rektori O‘.R.Salomov
«28» 12 2023 y.

5230100 -“Iqtisodiyot” ta’lim yo‘nalishi talabalarining Yakuniy Davlat Attestatsiya sinovlarini o‘tkazish bo‘yicha

mutaxassislik fanlaridan

BAHOLASH MEZONLARI

Farg‘ona – 2023 y.

ANNOTATSIYA

Dastur 5230100 - Iqtisodiyot ta'lim yo'nalishining 2020/2021 o'quv yilida tasdiqlangan o'quv rejasidagi ixtisoslik fanlar asosida tuzilgan.

Tuzuvchi: **i.f.d., professor E.A.Muminova**
FarPI," Iqtisodiyot" kafedrasi mudiri.

Ushbu dastur "Ishlab chiqarishda boshqaruv" fakultetining 2023 yil ____._____ dagi № - sonli Kengashi yig'ilishida muhokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi "Mulk to'g'risida"gi Qonuni. 1990 y. 31oktyabr.
2. O'zbekiston Respublikasi "Davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish to'g'risida"gi Qonuni. 1991 y. 19 noyabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 2023 y. 8 dekabr.
4. O'zbekiston Respublikasi "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni. 1996 y. 26 aprel.
5. O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik Kodeksi. 1996 y. 29 avgust.
6. O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi. 1997 y. 24 aprel.
7. O'zbekiston Respublikasi Yer Kodeksi. 1998 y. 30 aprel.
8. O'zbekiston Respublikasi "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonuni. 1999 y. 14 aprel.
9. O'zbekiston Respublikasi "Xususiy tadbirkorlik kafolatlari va erkinliklari to'g'risida"gi Qonuni. 2000 y. 25 may.
10. O'zbekiston Respublikasi "Mas'uliyati cheklangan hamda qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi Qonuni. 2001 y. 6 dekabr.
11. O'zbekiston Respublikasi "Xususiy korxonalar to'g'risida"gi Qonuni. 2003 y. 11 dekabr.
12. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - T.: O'zbekiston, 2017. ISBN 978-9943-28-948-2
13. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. -T.: O'zbekiston, 2017. ISBN 978-9943-28-941-3
14. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. -T.: O'zbekiston, 2017. ISBN 978-9943-28-982-6
15. Michael Wickens. Macroeconomic Theory: A Dynamic General Equilibrium Approach. Princeton and Oxford Copyright 2008 by Princeton University Press.
16. Andrew B. Abel, Ben S.Bernanke, Dean Croushore, Macroeconomics Sixth edition. Copyright 2008 Pearson Education, Inc.
17. Абдуллаев А.М., Абдурахманов О.К., Зокирова Н.К. Прогнозирование и моделирование национальной экономики. Учебник. Т.: Фан ва технология, 2010. –575 стр.
18. Abdullayev A.M., Irmatov M.M., Haydarov M.T., Ashurova D.S. Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishni prognozlashtirish. O'quv qo'llanma. – T.: TDIU, 2006. – 249 b.
19. Maxmudov N.M., Asqarova M.T., Umarov I.Yu. Makroiqtisodiy tahlil va prognozlash. Darslik. T.: "Fan va texnologiyalar", 2014 – 338 b.
20. Berkinov B.B., Ergashxo'jayeva. Sh.Dj., Transaksiya xarajatlarini boshqarishning ilmiy – uslubiy asoslari. Monografiya. – T.: "Fan va texnologiya", 2017 y., 236 b.
21. www.agro.uz – O'zbekiston Respublikasi Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi rasmiy sayti.

25. O'sish suratini ekstensiv va intensiv omillari
26. Aholi migratsiyasi va uning tasnifi
27. Mehnat migratsiyasini iqtisodiy o'sishga ta'siri
28. Industrial va Postindustrial o'sish bosqichlari
29. Aholi daromadlari va uning tarkibi.
30. O'sishning sekinlashish sabablari
31. Aholi turmush darajasi va uning ko'rsatkichlari
32. Ijtimoiy rivojlanish nazariyasining metodologik asoslari
33. Barqaror iqtisodiy o'sishning ob'yektiv shart-sharoitlari
34. Ouken qonuni bo'yicha iqtisodiy o'sish surati qanday tafsiflanadi
35. Iqtisodiy o'sishni aniqlash usullari
36. Iqtisodiy o'sishning statistik va dinamik modellari
37. Iqtisodiy o'sish va rivojlanayotgan mamlakatlar
38. Iqtisodiy o'sishning Domard modeli
39. Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy o'sish
40. Inson kapitalining tasnifi
41. Tutash avlodlar iqtisodiy o'sish modeli
42. YaIM - iqtisodiy o'sish omili
43. Iqtisodiy o'sish va rivojlangan mamlakatlar
44. Inteliektual mulk va kapital
45. O'zbekistonda inson kapitalini rivojlantirish holati
46. Jon boshiga to'g'ri keladigan real daromadlarning o'sishini qanday tushunasiz
47. Iqtisodiy o'sish omillari aytib bering
48. O'sish suratini ekstensiv omil orqali ifodalash
49. Dinamik muvozanat
50. Iqtisodiy o'sishni sekinlashish sabablari va uning tahlili
51. Jamg'armalar va ularning iqtisodiy o'sishdagi o'rni.
52. O'zbekistonda bozor munosabatlari shakllanishida makroiqtisodiy tamoyillarining o'rni.
53. Demografik jarayonlarni prognozlashtirish.
54. Ijtimoiy rivojlanish va uning ko'rsatkichlari.
55. Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida respublikamizda huquqiy me'yorlarning yaratilishi va ularning ahamiyati.
56. O'zbekistonda iqtisodiy islohatlar va ularning asosiy mazmuni.
57. Tarmoqlararo balans(TAB) va unda yalpi ichki mahsulotni aniqlash.
58. Jamiyat institutlari o'zgarishining iqtisodiy o'sishga ta'siri
59. Iqtisodiy o'sishni taklif omillari.
60. Yalpi talabga ta'sir etuvchi asosiy makroiqtisodiy omillar
61. Mehnat unumdorligining iqtisodiy o'sishga ta'siri
62. Inson kapitali zaxirasini iqtisodiy o'sishga ta'siri
63. Iqtisodiy o'sishni matrissali modellari
64. Makroiqtisodiy barqarorlik shartlari
65. Korrelyatsion va regression tahlilning iqtisodiy o'sish tahlilda qo'llanilishi

KIRISH

5230100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) – iqtisodiyot sohasidagi yo'nalish bo'lib, u real sektor korxonalari, moliya, soliq, bank, davlat xizmatlari, davlat organlari, iqtisodiy xavfsizlik, ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va barcha ijtimoiy-iqtisodiy yo'nalishdagi tarmoqlar va sohalar, davlat, aktsiyanerlik va xususiy kompaniyalar (firmalar), ishlab chiqarish birlashmalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish istiqbollarini belgilash bo'yicha iqtisodiy, tashkiliy masalalar yyechimlarini zamonaviy rivojlanish qonuniyatlari va kontseptsiyalari asosida ishlab chiqish va amalga oshirish bilan bog'liq kompleks masalalar majmuasini qamrab oladi.

Yo'nalish bo'yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari, kadrlar buyurtmachilari talablari hamda ta'lim oluvchilar talabidan kelib chiqqan holda bakalavrlarning kasbiy faoliyat sohalarida qo'shimcha va o'zgarishlar bo'lishi mumkin. Bo'lishi mumkin bo'lgan qo'shimcha va o'zgarishlar muayyan ta'lim yo'nalishining malaka talablari va o'quv rejalarini ishlab chiqishda hisobga olinishi nazarda tutiladi.

5230100–"Iqtisodiyot" ta'lim yo'nalishi talabalari Yakuniy Davlat Atestatsiyasida ta'lim yo'nalishining o'quv rejasiga asosan 3 ta mutaxassislik fanlari bo'yicha: **"Dinamik makroiqtisod"**, **"Strategik menejment"** va **"Iqtisodiy o'sish"** fanlaridan variantlar tuzilib, har bir variantda 3 ta savollar va bitta masalani o'z ichiga oladi. Bu fanlar o'z negizida quyidagi ma'lumotlarni batafsil qamrab olgan.

"Dinamik makroiqtisod" fani bo'yicha:

1. Dinamik makroiqtisodiy tahlil
2. Dinamik makroiqtisodiy tahlilning vositalari
3.Turli davrlar uchun ma'lumotlarning solishtirma tahlili
4.Mamlakatlararo yoki o'zaro tahlil
5. Mamlakatlararo tahlilni amalga oshirish negizida mamlakatlardagi iqtisodiy holatni taqqoslash
6.Iqtisodiyotning real sektori tushunchasi
7. Real sektorning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati
8. Real sektor va iqtisodiy o'sish. Real agregatlar
9. Nominal agregatlar
10. Iste'molga (MRS) hamda jamg'arishga (MPS) chegaraviy moyillik
11.Rag'batlantiruvchi va cheklovchi fiskal siyosat
12.Yopiq va ochiq iqtisodiyotda davlat xarajatlari multiplikatori
13.Soliq multiplikatsiyasi mexanizmi
14. Soliq multiplikatori
15.Investitsiyalarning neoklassik modeli
16. Bir davrli model va ko'p davrli model
17. Kapitalning istalgan zaxiralariga moslashish xarajatlarini hisobga olish modeli
18.Soliq siyosatining firmalarning investitsion qarorlariga ta'siri. Tobin nazariyasi

19. Loyihalarni kapitalning chegaraviy samaradorligi bo'yicha saralash va investitsiya talabining funksiyasini aniqlash
20. Pulning miqdoriy nazariyasi. Fisher samarasi.

"Strategik menejment" fani bo'yicha:

1. Strategiya va strategik menejmentning mazmuni
2. Firma xarajatlari raqobatbardoshligini baholash
3. Diversiyalashning korporativ strategiyalari
4. Strategik ko'rish va kompaniya missiyasini aniqlash.
5. Tushkunlik holatidagi korxonalar uchun strategiya.
6. Strategiya va raqobat ustunligiga erishish yo'llari.
7. Strategiya ishlab chiqish vazifalari va uslublari, yondashuv turlari
8. Marketing strategiyasini mavjud vasiyatga moslashtirish.
9. Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlari.
10. Kompaniya xolatining taxlili.
11. Yangi tarmoqqa kirish strategiyalari.
12. Xalqaro bozordagi raqobat strategiyasi.
13. Noturdosh tarmoqqa diversiyalanish strategiyalari.
14. Diversiyalashning korporativ strategiyasi.
15. Diversiyalangan kompaniyalarning strategik taxlili.
16. Strategiya va raqobat ustunligi.
17. Tarmoqdagi raqobat kuchlari va raqobat strategiyasini baholash
18. Kompaniya xolatining taxlili.
19. Diversiyalangan kompaniyalarning strategik taxlili.
20. Strategik boshqarish jarayoni.

"Iqtisodiy o'sish" fani bo'yicha:

1.Iqtisodiy o'sish fanining predmeti
2. Iqtisodiy o'sishning Domar modeli
3. Davlatning iqtisodiyotni tartibga solish usullari
4. Iqtisodiy o'sishning Xarrod modeli
5.Yangi keynscha nazariyalar
6. R.Solouning iqtisodiy o'sish modelini izohlang
7.«Iqtisodiy o'sish» fanining boshqa fanlar bilan aloqasi
8.Iqtisodiy o'sish nazariyalari
9.O'sish suratini ekstensiv omil orqali ifodalash
10. Milliy iqtisodiyot va uning tarkibiy tuzilishi
11. Industrial va postindustrial o'sish bosqichlari
12. Jon boshiga to'g'ri keladigan real daromadlarning o'sishini qanday tushunasiz
13.Innovatsion investitsion iqtisodiy o'sishning turlari va uni tavsiflovchi belgilari
14.Iqtisodiy o'sish surati (g) nimani anglatadi
15.Iqtisodiyotda konvergensiya va divergensiya tarkibiy o'zgarishlarining omillari
16.Davlatning iqtisodiyotni tartibga solish usullari
17.Yangi klassik nazariyalar

49. Strategiyani amalga oshirish.
50. Kompaniya missiyasi va uning zaruriyati.
51. Strategik boshqaruvning maqsadi va vazifalari.
52. Strategiyani amalga oshirish bosqichlari.
53. Kompaniya strategiyasini yaratishda hisobga olinadigan ichki omillar.
54. Kompaniya strategiyasini yaratishda hisobga olinadigan tashqi omillar.
55. Strategik boshqaruvda SWOT tahlili.
56. Davlat siyosatini kompaniya strategiyasiga ta'sirini tushuntiring
57. Demografik omillarni korxona strategiyasiga ta'sirini baholang
58. Kompaniya strategiyasini amalga oshirishda marketingni roli va ahamiyati.
59. Kompaniya o'z strategiyasini tanlashida mahsulot(xizmat) sifati va narxi qanday ahamiyatga ega?
60. Kompaniya strategiyasini amalga oshirishda innovatsiyaning roli va ahamiyati.
61. Fokuslashgan strategiya haqida ma'lumot bering.
62. Differensiya strategiyasini afzalliklari va kamchiliklari.
63. Porterning strategik koordinatsiyasi haqida ma'lumot bering.
64. Xarajatlarni kamaytirish strategiyasi haqida ma'lumot bering.

"Iqtisodiy o'sish" fanidan yakuniy davlat attestatsiya imtixoni uchun savollar:

1. Iqtisodiy o'sish fanining predmeti
2. Iqtisodiy o'sishning Domar modeli
3. Davlatning iqtisodiyotni tartibga solish usullari
4. Iqtisodiy o'sishning Xarrod modeli
5. Yangi keynscha nazariyalar
6. R.Solouning iqtisodiy o'sish modelini izohlang
7.«Iqtisodiy o'sish» fanining boshqa fanlar bilan aloqasi
8. Iqtisodiy o'sish nazariyalari
9. O'sish suratini ekstensiv omil orqali ifodalash
10. Milliy iqtisodiyot va uning tarkibiy tuzilishi
11. Industrial va postindustrial o'sish bosqichlari
12. Jon boshiga to'g'ri keladigan real daromadlarning o'sishini qanday tushunasiz
13. Innovatsion investitsion iqtisodiy o'sishning turlari va uni tavsiflovchi belgilari
14. Iqtisodiy o'sish surati (g) nimani anglatadi
15. Iqtisodiyotda konvergensiya va divergensiya tarkibiy o'zgarishlarining omillari
16. Davlatning iqtisodiyotni tartibga solish usullari
17. Yangi klassik nazariyalar
18. Iqtisodiy o'sishda "Texnologik turtki" gipotezasi va texnologik ukladlar
19. Urbanizatsiya jarayonining global va regional jihatlari
20. Inson kapitali va uni rivojlantirish
21. Milliy iqtisodiyotni tahlil qilishda qo'llaniladigan ko'rsatkichlar Ouken qonuni va uni iqtisodiy o'sish tahlilida foydalanish
23. O'zbekistonda o'sish va urbanizatsiya
24. Iqtisodiy o'sishning mazmuni, turlari va ko'rsatkichlari

6. Strategiya va raqobat ustunligiga erishish yo'llari.
7. Strategiya ishlab chiqish vazifalari va uslublari, yondashuv turlari.
8. Marketing strategiyasini mavjud vasiyatga moslashtirish.
9. Kompaniyaning kuchli va zaif tomonlari.
10. Kompaniya xolatining taxlili.
11. Yangi tarmoqqa kirish strategiyalari.
12. Xalqaro bozordagi raqobat strategiyasi.
13. Noturdosh tarmoqqa diversiyalanish strategiyalari.
14. Diversiyalashning korporativ strategiyasi.
15. Diversiyalangan kompaniyalarning strategik taxlili.
16. Strategiya va raqobat ustunligi.
17. Tarmoqdagi raqobat kuchlari va raqobat strategiyasini baholash
18. Kompaniya xolatining taxlili.
19. Diversiyalangan kompaniyalarning strategik taxlili.
20. Strategik boshqarish jarayoni.
21. Strategik boshqarish faoliyatini baxolash.
22. Kompaniya xolatining taxlili.
23. Tarmoqdagi umumiy vaziyat va raqobat taxlili.
24. Strategik boshqarish jarayoni
25. Strategik ko'rish va kompaniya missiyasini aniqlash.
26. Strategik boshqarish va strategik rejalashtirish.
27. Korporativ strategiya va uni ishlab chiqish.
28. Strategiya ishlab chiqish vazifalari va uslublari, yondashuv turlari.
29. Diversiyalashning korporativ strategiyalari.
30. Tarmoq va undagi raqobatni baholash.
31. Kompaniya xolatining taxlili.
32. "Strategik menejment" fanining predmeti va boshqaruv jarayoni
33. Tarmoqdagi raqobat taxlili.
34. Strategik boshqaruvning asosiy elementlari.
35. Kompaniyani rivojlantirish strategiyalari, missiya va maqsadlari.
36. Strategiyani shakllantirish: korxona strategik tashqi muhiti tahlili.
37. Firma muhiti strategik tahlili.
38. Strategiyani shakllantirish: korxona strategik ichki muhiti tahlili.
39. Kompaniya ichki muhitining strategik tahlili.
40. Kompaniya strategiyasini belgilovchi omillar.
41. Strategiyalar turi.
42. Integratsiya strategiyalari.
43. Asosiy raqobatli strategiyalar.
44. Korxonada strategiyasini ishlab chiqish va rejalashtirishning asosiy modellari taxlili.
45. Strategiyani yaratish ierarxiyasi.
46. Xalqaro bozorlardagi raqobatli strategiyalar.
47. Etakchilar va zaif bizneslar uchun strategiyalar.
48. Diversifikatsiyalash strategiyalari.

18. Iqtisodiy o'sishda "Texnologik turtki" gipotezasi va texnologik ukladlar
19. Urbanizatsiya jarayonining global va regional jihatlari
20. Inson kapitali va uni rivojlantirish

5230100 -" Iqtisodiyot" ta'lim yo'nalishi talabalarini mutaxassislik fanlaridan Yakuniy Davalat Atestatsiya sinovlari o'tkazish bo'yicha baholash MEZONLARI

5230100 - "Iqtisodiyot" ta'lim yo'nalishi talabalarini mutaxassislik fanlaridan Yakuniy Davalat Atestatsiya sinovlari o'tkazish bo'yicha ishlab chiqilgan baholash mezonlarida quyidagi talablarni inobatga olgan holda baholanadi.

1. Yakuniy Davalat Atestatsiyasida mutaxassislik fanlari bo'yicha bilim darajasini belgilovchi sinov o'tkaziladi, baholash mezoni ballik tizimda tashkil qilinadi. Sinov yozma shaklida o'tkaziladi, kiruvchining mutaxassislik fanlari bo'yicha nazariy va qoldiq bilimi baholanadi. Mutaxassislik fanlari bo'yicha savollari har bir talaba uchun 3 ta savol va bitta masalani o'z ichiga oladi. Mutaxassislik fanlari bo'yicha kompleks masalalardan iborat alohida variantlar shakllantirilgan.

Bunda 90-100 ball ("a'lo" baho):

Berilgan savollarga har tomonlama to'g'ri va puxta javob yozilgan, tayanch so'z va iboralarni to'liq qamrab olgan, talabaning mustaqil fikr va mulohazalari bayon etilgan hamda berilgan masalani to'liq echib, formulalar bilan asoslangan, hisob-kitob ishlari mantiqiy ketma-ketlikda bayon qilingan, yozuvlar aniq-tiniq, talab darajasida rasmiylashtirilgan, jumlalar tushunarli tarzda tuzilgan, turli xil orfografik hatolarga yo'l qo'yilmagan, javoblar hajmi har bir savol uchun 5 betdan kam bo'lmagan holda taqdim etilgan holatlarda qo'yiladi.

70-89 ball (yaxshi baho):

Berilgan savollarga to'g'ri va puxta javob berilgan, tayanch so'z va iboralar qisman qamrab olingan hamda berilgan masalaning yechimi formulalar bilan asoslangan, talab darajasida rasmiylashtirilgan, ish jarayoni mantiqiy ketmia-ketlikda bayon qilingan, yozuvlar amaldagi talablarga mos ravishda rasmiylashtirilgan, orfografik hatolar soni 3-5 tadan oshmagan, javoblar hajmi 4 betdan kam bo'lmagan holda taqdim etilgan holatlarda qo'yiladi.

60-69 ball (qoniqarli baho):

Berilgan savollarga to'g'ri javob berilgan, tayanch so'z va iboralar qamrab olinmagan, lekin savollar bo'yicha tushunchalarning umumiy mazmuni shakllantirilgan tarzda ba'zi bir kamchiliklarga yo'l qo'yilgan hamda berilgan masalaning yechimi qisman echilgan holda jiddiy orfografik va stilistik xatolar bilan, javoblar hajmi 3 betdan kam bo'lmagan holda taqdim etilgan holatlarda qo'yiladi.

1-59 ball (qoniqarsiz baho):

Berilgan savollarga to'g'ri javob yozilmagan, mantiqiy ketma-ketlikka rioya etilmagan, tayanch so'z va iboralardan foydalanilmagan hamda berilgan masala umuman yechilmagan holda taqdim etilgan yozma ishlarga qo'yiladi.

(ILOVALAR)

"Dinamik makroiqtisod" fanidan yakuniy davlat attestatsiya imtixoni uchun umumiy savollar:

1. Dinamik makroiqtisodiy tahlil
2. Dinamik makroiqtisodiy tahlilning vositalari
3. Turli davrlar uchun ma'lumotlarning solishtirma tahlili
4. Mamlakatlararo yoki o'zaro tahlil
5. Mamlakatlararo tahlilni amalga oshirish negizida mamlakatlardagi iqtisodiy holatni taqqoslash
6. Iqtisodiyotning real sektori tushunchasi
7. Real sektorning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati
8. Real sektor va iqtisodiy o'sish. Real agregatlar
9. Nominal agregatlar
10. Iste'molga (MRS) hamda jamg'arishga (MPS) chegaraviy moyillik
11. Rag'batlantiruvchi va cheklovchi fiskal siyosat
12. Yopiq va ochiq iqtisodiyotda davlat xarajatlari multiplikatori
13. Soliq multiplikatsiyasi mexanizmi
14. Soliq multiplikatori
15. Investitsiyalarning neoklassik modeli
16. Bir davrli model va ko'p davrli model
17. Kapitalning istalgan zaxiralariga moslashish xarajatlarini hisobga olish modeli
18. Soliq siyosatining firmalarning investitsion qarorlariga ta'siri. Tobin nazariyasi
19. Loyihalarni kapitalning chegaraviy samaradorligi bo'yicha saralash va investitsiya talabining funksiyasini aniqlash
20. Pulning miqdoriy nazariyasi. Fisher samarasi.
21. Inflyatsion xarajatlar
22. Pulning funksiyalari, ularning ko'rinishlari
23. Pul kredit sektorining tarkibi
24. Moliyaviy tashkilotlar
25. Iste'molchi tanlovi va uning xususiyatlari
26. Rag'batlantiruvchi pul-kredit siyosati sharoitida uzoq muddatli
27. Haqiqiy va rejalashtirilgan xarajatlar
28. Sof eksport funksiyasi
29. Kapitalning ortib boruvchi intensivligi
30. To'lov balansi
31. Talab egri chizi troyektoriyasi
32. Yalpi talabning baho va bahodan boshqa omillari
33. Investisiya harajatlari

rag'batlantirish maqsadida har bir samolyotning qiymatidan 15% miqdorida subsidiya ajratadi. Natijada samolyotning ichki narxi 6450 ming AQSh dollargacha oshdi, eksport narxi esa 5550 ming AQSh dollarga kamayadi. Eksport hajmi 70 ta samolyotgacha o'sdi. Subsidiyalar joriy qilishning oqibatlarini aniqlang.

25. Agarda: shaxsiy iste'mol xarajatlari-245, arenda-14, amortizatsiya – 27, prosent stavkalari – 13, xususiy mulkdan daromad – 31, sof eksport -3, yollanma ishchilar ish haqi -221, soliqlar – 18, koorporatsiyalar foydasi – 56, davlat haridlari – 72,yalpi xususiy investisiyalar – 60, transfert to'lovlar -12,ijtimoiy sug'urta badallari– 20. bo'lsa daromadlar va harajatlar bo'yicha SMM, MD, SMM, Shaxsiy daromad SHD ko'rsatkichlari topilsin.

26. Agarda iste'mol funksiyasi S =18 + 0,35Y ko'rinishda bo'lib davlat harajatlari 70 shartli pul birligida (sh.p.b.) bo'lsa; investisiya funksiyasi I = 23 + 0,5Y bo'lib sof eksport 25 sh.p.b bo'lsa YAIM ni toping.

27. Agarda iste'mol funksiyasi S = 25 + 0,4Y ko'rinishda bo'lib davlat harajatlari 85 shartli pul birligida (sh.p.b.) bo'lsa; investisiya funksiyasi I = 30 + 0,25Y bo'lib sof eksport 55 sh.p.b bo'lsa YAIM ni toping.

28. Aytaylik mamlakatda bir vaqtning o'zida statistik ma'lumotlarga ko'ra:
-1000 AQSH dollaridagi daromadga ega bo'lgan uy ho'jaligi iste'mol uchun 800 AQSH dollari sarflaydi.
-2000 AQSH dollarida daromadga ega bo'lgan uy ho'jaligi uchun iste'molga moyillik 1000 AQSH dollari daromadga ega bo'lgannikidan 1,25 marta kichik. Berilgan ma'lumotlar yordamida iste'mol va jamg'arishning Keynischa funksiyasini yozing.

29. Kelgusi yillarda mos ravishda 0, 100, 200, 400 ming AQSH dollari miqdorida foyda keltirishi mumkin bo'lgan loyihani amalga oshirish uchun 500 ming AQSH dollari miqdorida boshlang'ich kapital qo'yilmani talab etadi. Agarda foiz 10% ni tashkil etsa loyihaning sof daromadi qanchani tashkil etadi?

30. Fuqaro ma'lum bir korxonaga 2 million AQSH dollari miqdorida investisiya kiritish orqali uch yildan keyin uni 3 million AQSH dollari qilib qaytarib olmoqchi. Agarda yillik inflyasiya darajasini 12% ekanligini e'tiborga olinsa daromadliklikni qaysi stavkasida (% larda) uning qarori to'g'ri bo'ladi?

"Strategik menejment" fanidan fanidan yakuniy davlat attestatsiya imtixoni uchun savollar:

1. Strategiya va strategik menejmentning mazmuni
2. Firma xarajatlari raqobatbardoshligini baholash.
3. Diversiyalashning korporativ strategiyalari.
4. Strategik ko'rish va kompaniya missiyasini aniqlash.
5. Tushkunlik holatidagi korxonalar uchun strategiya.

S=55+0.73Ud. Bu yerda daromad (Ud) 500 mlrd. so'mga teng. Ushbu shartlar asosida iste'mol va jamg'armaga bo'lgan chegaraviy moyillikni, iste'mol va jamg'arma miqdorlarini, iste'mol va jamg'armaga bo'lgan o'rtacha moyillikni aniqlang.

17. Jamg'arishga chegaralangan moyillik ko'rsatkichi 0,2 ga, avtonom iste'mol hajmi 700 ga, chegaralangan soliq stavkasi 0,25 ga, daromadlar darajasi 7000ga teng bo'lsa, topilsin: a) iste'mol va jamg'armalar hajmi; b) iste'molga va jamg'arishga chegaralangan moyillik ko'rsatkichlari.

18. Investitsiyalar (I) 50 sh.b.ni, davlat xarajatlari (G) – 200, sof eksport (Xn) – 70, avtonom iste'mol xarajatlari (S) – 100 sh.b.ni, jamg'armaga chegaralangan moyillik (MRS) – 0,25 ni tashkil etsa, YalMning muvozantli darjasini aniqlang.

19. Jamg'arishga chegaralangan moyillik ko'rsatkichi 0,2 ga, avtonom iste'mol hajmi 700 ga, chegaralangan soliq stavkasi 0,25 ga, daromadlar darajasi 7000ga teng bo'lsa, topilsin: a) iste'mol va jamg'armalar hajmi; b) iste'molga va jamg'arishga chegaralangan moyillik ko'rsatkichlari.

20. Tijorat bankining pul zahiralari 250 mln. pul birligini tashkil etadi. Depozitlar 980 mln. pul birligiga teng. Majburiy zahiralar me'yori 20 %ni tashkil etadi. Agar bank ssuda berish uchun ortiqcha zahiralardan foydalanishga qaror qilsa, pul taklifi qanday o'zgarishi mumkin?

21. Majburiy zahiralar me'yori 20 %ga teng. Tijorat banki ortiqcha zahira sifatida depozitlar summasidan yana 5 %ga ega. Depozitlar miqdori 20 000 ni tashkil etadi. Bank ssuda berish uchun qanday maksimal summadan foydalanishi mumkin?

22. Iqtisodiyot quyidagi ma'lumotlar bilan ifodalangan: C =400 + 0.9Yd (iste'mol); I = 300 – 2000R (investitsiyalar); Xn = 100 – 0,05Y – 1000R (sof eksport); M = (0,4Y – 100R)P (nominal pul taklifi); G = 100 (davlat xarajatlari); t = 0,5 (soliq stavkasi); Ms = 180 (baholarning belgilangan darajasi). Bu holatda daromadlarning va foiz stavkasining muvozanatli darajalarini toping.

23. Ochiq iqtisodiyotda iste'mol funktsiyasi: C = 300 + 0,8Yd; – investitsiyalar funktsiyasi I = 200 – 1500r; – soliq stavkasi t = 0,2; – davlat xarajatlari G = 200; – pulga talab funktsiyasi M = (0,5Y – 200r)P; – pul taklifi M = 550; –narxlar darajasi P = 1; –sof eksport funktsiyasi Xn = 100 – 0,04Y – 500r. IS va LM egri chiziqlari tenglamasi, shuningdek, Y daromad va r foiz stavkasining muvozanat qiymatini aniqlang. Agar narxlar darajasi ikki barobar oshsa, LM egri chizig'i va daromad hamda foiz stavkasining muvozanat qiymati qanday o'zgaradi?

24. A davlat bir yilda 70 ta engil sport samolyotini ishlab chiqaradi. Ulardan 20 tasi ichki iste'molga, 50 tasi esa eksportga chiqariladi. Erkin savdo sharoitlarida 1 ta samolyotning bahosi – 6000 ming AQSh dollarni tashkil etadi. Hukumat tarmoqni

34. Iqtisodiyotda inflyasion jarayonlar
35. Pul muomalasini ta'minlashda banklarning roli
36. Bankning birlamchi va ikkilamhi funksiyasi
38. Markaziy bankning pul-kredit siyosatining asosiy instrumentlari
39. Investisiya loyihalariga mablag' qo'yuvchilar
40. Investitsiyalar yalpi xarajatlarning tarkibiy qismi sifatida
41. To'lov balansi tarkibi
42. Makroiqtisodiy modellarda joriy operasiyalar balansi qoldig'i
43. Joriy operasiyalar hisobi bilan kapital harakati hisobining o'zaro aloqalari
44. To'lov balansini tartibga solish vositalari va usullari
45. Valyuta bozori va valyuta kursini belgilovchi omillar
46. Devalvatsiya va revalvatsiya
47. Nisbiy va real foiz stavkalari
48. Valyuta kursiga ta'sir etuvchi omillar
49. Monetar siyosat turlari
50. Standart afzal ko'rish. Chekli almashtirish normasi (MRS)
51. Makroiqtisodiy muvozanat tushunchasi
52. Xalqaro savdo nazariyalari
53. Xalqaro savdoning neoklassik nazariyasi
54. Tashqi savdo siyosati mohiyati va maqsadlari
55. Iqtisodiy o'sishni o'lchashning asosiy ko'rsatkichlari
56. Makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni prognozlash
57. Pulga bo'lgan talabning klassik nazariyasi
58. Pulga bo'lgan talabning Keyns nazariyasi
59. Makroiqtisodiy ko'rsatkichlar axborot ob'ekti sifatida
60. Iqtisodiy tizimlar va ularning modellari
61. Real sektor tarkibiy tuzilishini takomillashtirishva unga ta'sir etuvchi omillar
62. Milliy iqtisodiyotning ishlab chiqarish natijalarini ifodalovchi ko'rsatkichlar
63. Makroiqtisodiy jarayonlarni modellashtirish
64. Aholining asosiy kategoriyalari
65. Ishsizlik oqibatlari
65. O'zbekistonda ishsizlikni bartaraf etishning davlat siyosati
66. Inflatsiya turlari
67. Inflatsiyaning kelib chiqish sabablari va oqibatlari.Inflatsiya xarajatlari
68. Fillips egri chizig'i.

Masalalar

1. YaIM 6000 pul birligiga, iste'mol xarajatlari 4200 pul birligiga, davlat xarajatlari 900 pul birligiga, sof eksport esa 120 pul birligiga teng.

Quyidagilarni hisoblang:

a) yalpi va sof investitsiyalar hajmi;

b) eksport 450 pul birligiga tengbo'lsa import hajmini;

v) amortizatsiya 200 pul birligiga teng bo'lsa SIMni

2. Iqtisodiyot quyidagi ko'rsatkichlar bilan yoritilgan:

1.Iste'mol xarajatlari (S) = 2300;
2.Yalpi investitsiyalar (I) = 700;
3. Davlat xarajatlari (G) = 800;
4.Transfert to'lovlari (TR) = 100;
5.Davlat qarzi bo'yicha foiz to'lash (N) = 100;
6.Soliqlar (T) = 800.

Hisoblang:

a) shaxsiy jamg'armalar;
b) davlat jamg'armalari;
v) agar defitsit obligatsiyalar chiqarish bilan 80%ga moliyalashtirilishi ma'lum bo'lsa, davlat byudjeti defitsitini qoplash uchun chiqarilgan davlat obligatsiyalari qiymati va qo'shimcha pul miqdori.

3. Iqtisodiyot quyidagi ko'rsatkichlar orqali yoritiladi:

1. Iste'mol xarajatlari (S) = 1200;
2. Yalpi investitsiyalar (I) = 500;
3. Davlat xarajatlari (G) = 300;
4. Transfert to'lovlari (TR) = 200;
5. Davlat qarzi bo'yicha foiz to'lash (N) = 100;
6. Soliqlar (T) = 400.
7. Sof eksport (Xn) = –100.

Quyidagilar nimaga teng?
a) xususiy jamg'armalar; b) davlat jamg'armalari; v) tashqi dunyo jamg'armalari?

4. Mamlakat iqtisodiyotidagi jamg'armalar (S) real foiz stavkasiga bog'liq (R): S = 100 + 400R. Agar nominal foiz stavkasi 40% teng, narxlar oshishi sur'ati esa 30% ni tashkil etsa, u holda, jamg'armalar nimaga teng bo'ladi?

5. Quyidagi ma'lumotlar asosida ishsizlik darajasini aniqlang:

Jami aholi – 450 ming kishi, jumladan:
16 yoshgacha bolalar – 80 ming kishi;
–pensionerlar – 60 ming kishi,
shundan 10 ming kishi hali ishlaydi;
–ishsizlar - 13 ming kishi;
–muddatli harbiy xizmatda– 5 ming kishi;
–litsey va kollej talabalari – 20 ming kishi;
–uy bekalari - 5 ming kishi.

6. Iqtisodiyotda tabiiy ishsizlik darajasi – 6%, haqiqiy ishsizlik 10% ni tashkil etadi. Ishlab chiqarish hajmi - 600 mln. so'm. YaIMning ishsizlik darajasining o'zgarishiga ta'sirchanligi koeffitsienti 3 ga teng. YaIM uzilishini aniqlang.

7.Yil boshida iqtisodiyotdagi pul massasi 172 mlrd. so'mni tashkil etgan, pul aylanishi tezligi o'zgarmasdan 0,8ga teng. Narxlar darajasi ham o'zgarmaydi. Yil oxirida pul miqdori 1,5 martaga oshgan. Iqtisodiyotning o'sish (pasayish) miqdorini foizda aniqlang.

8. Aholi soni 27 mln. kishi, 14 mln. Kishi-16 yoshgacha bo'lgan bolalar va maxsus davlat muassasalarida bo'lgan shaxslar; 1 mln. kishi-ishchi kuchi tarkibidan chiqib ketdi. 2 mln. 400 ming kishi ishsizlar; 0.1 mln. kishi to'liqsiz ish kuni bandlar va ish qidirayotgan. Ushbu ma'lumotlar asosida ishchi kuchi sonini va ishsizlik darajasini aniqlang.

9. Mamlakatdagi 16 va undan katta yoshdagi aholi soni 25 mln. kishini tashkil etsa va shu aholining 20 foizi ishchi kuchi tarkibidan chiqib ketgan, biroq ulardan 10 foizi ishlayotgan shaxslar bo'lsa, ishchi kuchi va iqtisodiy faol aholi sonini hamda bandlik darajasini aniqlang.

10. Mamlakatdagi katta yoshdagi aholi soni 150 mln. kishiga teng. Ish bilan band bo'lganlar soni 90 mln. kishini, ishsizlik darajasi 25 foizni tashkil etadi. Ishchi kuchi va ishsizlar sonini aniqlang.

11. Iqtisodiyot quyidagi ma'lumotlar bilan ifodalangan: aholining umumiy soni 750 kishi, mehnatga layoqatli bo'lmagan yoshdagi aholi soni 140, ishsizlar soni 20, ish bilan band aholi soni 380 bo'lsa ishsizlar sonini toping.

12. Aholi soni 300 mln kishi. Ish bilan bandlar soni 122 mln. kishi, mehnatga layoqatli yoshdagi aholi soni 170 mln. kishi, friktsion ishsizlar 6 mln. kishi, tarkibiy ishsizlar 2 mln. kishi, davriy ishsizlar esa 5 mln. kishini tashkil etgan. Ishsizlikning haqiqiy darajasi uning tabiiy darajasidan 4 %ga yuqori. Potentsial YaIM 2500 shartli birlikka teng. YaIMning siklik ishsizlik dinamikasiga ta'sirchanlik koeffitsenti 2,4. 256 Topilsin: A) ishsizlikning haqiqiy darajasi; B) haqiqiy YaIM hajmi.

13. Ishsizlikning tabiiy darajasi 6 %, ishsizlikning haqiqiy darajasi 7,33 %, potentsial YaIM yiliga 3 %ga o'sadi, YaIMning davriy ishsizlik dinamikasiga ta'sirchanligi koeffitsenti 3 ga teng. Keyingi yilda tabbiy ishsizlik darajasida resurslarning to'liq bandliligi ta'minlanishi uchun ishlab chiqarishning haqiqiy darajasi qanday sur'atda o'sishi lozim?

14. Ishsizlik darajasi 8 %, ishchi kuchi soni 10 mln. kishi, aholi soni 19 mln.kishi, ishsizlikning tabiiy darajasi 5 %. Topilsin:
a) ishsizlar soni;
b) YaIMning nisbiy va mutlaq uzilishi.

15. Jamg'arishga chegaralangan moyillik ko'rsatkichi 0,2 ga, avtonom iste'mol hajmi 700 ga, chegaralangan soliq stavkasi 0,25 ga, daromadlar darajasi 7000ga teng bo'lsa, topilsin: a) iste'mol va jamg'armalar hajmi; b) iste'molga va jamg'arishga chegaralangan moyillik ko'rsatkichlari.

16. Faraz qilaylik iqtisodiyotda iste'mol quyidagi tenglama bilan berilgan